

Μακεδονικά

Τόμ. 17, Αρ. 1 (1977)

Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 Απριλίου 1974

Φ. Πέτσας

doi: [10.12681/makedonika.386](https://doi.org/10.12681/makedonika.386)

Copyright © 2015, Φ. Πέτσας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πέτσας Φ. (1977). Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 Απριλίου 1974. *Μακεδονικά*, 17(1), 463-464. <https://doi.org/10.12681/makedonika.386>

Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 'Απριλίου 1974, Θεσσαλονίκη 1975.

Το Ίδρυμα Μελετών της Χερσονήσου του Αίμου (ΙΜΧΑ) στη θαυμάσια σειρά των καθιερωμένων εκδηλώσεών του πρόσθεσε από το 1974 τα Συμπόσια Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου. Το Α' Συμπόσιο πραγματοποιήθηκε την εβδομάδα της Διακαινησίμου, 18-20 'Απριλίου 1974.

Το πρωί της Πέμπτης, 18 'Απριλίου, έγινε η επίσημη έναρξη του Συμποσίου και το ίδιο πρωί μίλησαν για την έρευνα περί τα έθιμα βυζαντινής καταγωγής ο καθηγητής Γ. Σπυριδάκης και περί τα έθιμα αρχαίας καταγωγής ο γνωστός λαογράφος Κώστας Ρωμάιος, που συγκίνησε με την αναφορά του στους πρωτοπόρους ερευνητές Νικόλαο Πολίτη, Στίλπωνα Κυριακίδη, Κ. Α. Ρωμαίο. Έν συνεχεία ο καθηγητής Ν. Μουτσόπουλος μίλησε για τους παραδοσιακούς οικισμούς και τα σχετικά προβλήματα, ενώ ο καθηγητής Γ. Μέγας παραγέτευθε τους «'Αδώνιδος κήπους» των Σερρών.

Οί ιστορικοί οικισμοί ήταν το θέμα δύο ακόμη αρχιτεκτόνων του κ. Ε. 'Αδαμογιάννη και Ν. Κουφουδάκη, που μίλησαν το απόγευμα της ίδιας μέρας, όπως και ο διευθυντής του Λαογραφικού και Έθνομολογικού Μουσείου κ. Κ. Κεφαλάς, ο οποίος άντλησε στοιχεία λαογραφίας και τοπικού ιδιώματος της Θεσσαλονίκης κατά τον 19ο αιώνα από τον Γεώργιο Παπουλία, ενώ ο λαογράφος Γ. Αϊκατερινίδης, του Κέντρου Έρευνών Έλληνικής Λαογραφίας, παρουσίασε Έαρινά έθιμα λαϊκής λατρείας από την 'Ανατολική Μακεδονία.

Το πρωί της Παρασκευής 19.4.74 ο ύφηγητής κ. Σ. Ήμελλος αντί Θρακικών εθίμων μαγικού περιεχομένου γενικότερα, όπως είχαν αναγγελθῆ, μίλησε ειδικότερα για τὸν αέτιμη λίθο (aétime, aétöpetra, acqilina) και τις μαγικές του ιδιότητες, ενώ η γνωστή έθνομολόγος-λαογράφος κ. Α. Κακούρη μίλησε για Θρακικά άγροτικά δρώμενα. Ο βοηθός της έδρας της Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης κ. Κ. Τσαγγαλάς παρουσίασε μέρος της μελέτης του για την ύδρομαντεία και κατοπτρομαντεία. Ο καθηγητής κ. Γ. Σπυριδάκης την «κατά το έαρ αίθραν» σχέτισε προς αρχαιολογικά ευρήματα από της Μινωικής και της Κλασικής Έποχής, ο κ. Κώστας Ρωμάιος τις Μπουλές της Νάουσας παράληψε προς ύποθετικό δρώμενο με βάση το δημοτικό τραγούδι για το Μικρό Βλαχόπουλο και ο κ. Γ. Γκιζέλης, αναπληρωτής προϊστάμενος της Ύπηρεσίας Έρευνών Ε.Κ.Κ.Ε., πραγματεύθηκε τα Ήπειρωτικά Θρησκευτικά Πανηγύρια.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας ο κ. Μ. Μερακλής με τίτλο «Διαβρώσεις και επιβιώσεις στο λαϊκό πολιτισμό της Βορείου Έλλάδος» έδωσε δύο δείγματα ερευνητικής εργασίας του, ένα στην παραδοσιακή Έλληνική Λαογραφία και ένα στη γραμμή των νέων κοινωνικών τάσεων της σύγχρονης Λαογραφικής Έπιστήμης. 'Ανεκοίνωσαν έπισης εργασίες τους η κ. Α. Παραφεντίδου, ο κ. Κ. Καραπατάκης και ο κ. Θ. Κωστάκης του Ίστορικού Λεξικού της 'Ακαδημίας, ο οποίος μίλησε για θρακικές επιδράσεις στα Τσακωνοχώρια της Προποντίδος. 'Αντί του λαογράφου κ. Δ. Κρεκούκια, του οποίου είχαν αναγγελθῆ ανακοίνωση για Ποιμενικά Έθιμα της Ήπειρου, ο κ. Θ. Προβατάκης, πανεπιστημιακός βοηθός, παρουσίασε Άγνωστες Χαλκογραφίες του Άγίου Όρους.

Το πρωί του Σαββάτου, 20 'Απριλίου, ήταν αφιερωμένο στη λαϊκή μικροτεχνία. Για κινητά κιβωτίδια τεχνιτών άργυροχρυσοχοίας, για τη λατρευτική αφετηρία της θρακιάτικης σαρακασάνικης ποδιάς, για τις έθνικες φορεσιές της Βορείου Έλλάδος, για τους φεγγίτες των άρχοντικών, για πόρτες αρχαίες και νεοελληνικές και για λαϊκές προσφορικές σφραγίδες μίλησαν αντίστοιχα η δ. Μ. Τεντοκάλη, η κ. Ε. Φιλλιππίδου, η κ. Ε. Ρωμαίου-Καρσταμάτη, ο κ. Κίτσος Μακρής, ο κ. Κ. Ρωμάιος και ο κ. Θ. Προβατάκης.

Το απόγευμα του Σαββάτου, αφιερωμένο στη δημοτική μουσική, άκούσαμε την κ. Δ. Μαζαράκη, τὸν κ. Δημ. Θέμελη, διευθυντή του Κρατικού Ώδειου Θεσσαλονίκης, τὸν κ.

Π. Καβακόπουλο, συνεργάτη του ΕΙΡΤ, που μίλησαν και παρουσίασαν την ηπειρώτικη τζαμάρα, το κανονάκι και δημοτικά τραγούδια της Θράκης.

Το συμπόσιο έκλεισε με συμπεράσματα που διετύπωσε ο καθηγητής κ. Γ. Μέγας και με προτάσεις για το προσεχές Συμπόσιο του έτους 1975, τις οποίες συνώνυσε ο διευθυντής του ΙΜΧΑ καθηγητής κ. Κ. Μητσάκης.

Τά τυπωμένα Πρακτικά του Συμποσίου περιέχουν σχεδόν μόνον τις μισές ανακοινώσεις με σειρά την αλφαβητική του ονόματος των συγγραφέων. Δεν περιλαμβάνονται οι ανακοινώσεις του Κώστα Ρωμαιοί, ή ανακοίνωση του Γ. Σπυριδάκη για την «κατά Έαρ αϊάραν», του Θ. Προβατάκη για τις χαλκογραφίες του Άγιου Όρους, καθώς και οι ανακοινώσεις των Ε. Άδαμογιάννη, Σ. Ήμέλλου, Κ. Τσαγγαλά, Μ. Μερακλή και Μ. Τεντοκάλη.

Ή αλφαβητική σειρά, που καθιέρωσε το ΙΜΧΑ για τη δημοσίευση Πρακτικών Συμποσίων και Συνεδρίων δεν αποδίδει τη σειρά με την οποία ακούσθηκαν οι ανακοινώσεις, ενώ αυτή η σειρά δεν είναι χωρίς σημασία.

Ήταν μόνον μία άρχη τὸ Α' Συμπόσιο Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου. Άπασχολήθηκε κυρίως με τὰ ἔθιμα, με τὴ λατρεία, με τὴν τέχνη καὶ τοὺς οἰκισμούς, λιγώτερο με τὴ γλώσσα καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι, καθόλου με ἄλλα λαογραφικὰ θέματα. Ἐνὼ τὸ γενικὸ ἔνδιαφέρον τῆς Θεσσαλονίκης ὑπῆρξε σημαντικό, ἡ παρουσία τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἐπιστήμης δὲν θεωρήθηκε ἱκανοποιητικὴ καὶ ἡ ἀπουσία ξένων ἐπιστημόνων ἔμειωσε τὴ σπουδαιότητα τῶν ἀποτελεσμάτων. Ὑπάρχουν βάσιμες ἐλπίδες ὅτι τὰ προσεχῆ Συμπόσια θὰ εἶναι περισσότερο ἐπιτυχημένα καὶ ἔτσι δικαιώνεται ἡ καλὴ ἀρχὴ ποὺ ἔγινε¹.

Φ. ΠΕΤΣΑΣ

Ἄντωνίου Σιγάλα, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς, Δευτέρα ἐκδοσις βελτιωμένη, Θεσσαλονικὴ 1974, σχῆμα 4ο, σελ. I-XV καὶ 1-387.

Ὑπ' ἀριθ. 12 στή σειρά Βυζαντινὰ Κείμενα καὶ Μελέται τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν ἐκδόθηκε σὲ 2η ἐκδοσὴ βελτιωμένη ἢ γνωστὴ Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς τοῦ καθηγητοῦ Ἀντωνίου Σιγάλα, πλουτισμένη με νέο Πρόλογο (σ. XI-XII), με προσθήκες καὶ με διορθώσεις ἰδίως στὰ εἰσαγωγικὰ γιὰ τοὺς προδρόμους καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς Γραφῆς.

Τὸ λαμπρὸ σύγγραμμα ἀπὸ τὴν πρώτη ἐκδοσὴ του ἔχει ἤδη βραβευθῆ καί, στὰ κύρια μέρη του, ἔχει ἐπαινεθῆ. Ἀποσπάσματα τῶν κρίσεων δημοσιεύονται στὸ τέλος τῆς νέας ἐκδόσεως (σ. 384-387). Ἀνήκουν σὲ διαπρεπεῖς εἰδικούς Ἑλληνας καὶ ξένους ἐπιστήμονες, μεταξύ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται αὐθεντίες, ὅπως οἱ Ε. Kornemann, P. Maas, H. Grégoire, Mario Segre, Gy Moravcsik, K. Ἄμαντος A. Dain, G. Soyter, I. Καλλιτσουάνης, W. Schubart, A. A. Παπαδόπουλος, P. Kretschmer καὶ ἄλλοι.

«Τὸ καλύτερο καὶ σαφέστερο σύγγραμμα, ποὺ ὑπάρχει», γράφει ὁ Β. A. van Groningen. «Γιὰ τὸ νέο Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης», ἐγράφη τότε στὸ Journal of Hellenic Studies ἀπὸ ἐπιστήμονα με τὰ ἀρχικὰ T. C. Ἐν τούτοις οἱ φοιτητὰ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης στερήθηκαν τὸ δάσκαλό τους λίγα χρόνια ἀργότερα. Καὶ ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν στερήθηκε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὰς της.

1. Ἐν τῷ μεταξύ πραγματοποιήθηκε καὶ τὸ Β' Συμπόσιο στὴν Κομοτηνὴ, 19-22 Μαρτίου 1975, τυπώθηκαν καὶ τὰ Πρακτικά του σὲ ἐπιμελημένη ἐκδοσὴ, ἀλλὰ γι' αὐτὰ στὸν προσεχῆ τόμο τῶν Μακεδονικῶν.